

Súd potvrdil právo výrobcu elektriny na vrátenie G-komponentu

Zmluva o prístupe v sebe musí zahŕňať aj dohodu o tom, že vyrobená elektrina má byť distribuovaná (prepravená) do stanoveného miesta.

Krajský súd v Žiline ako odvolací súd potvrdil vo svojom nedávnom rozhodnutí sp. zn. 13Cob/ 8/2018 zo dňa 26. 9. 2018 rozsudok Okresného súdu Žilina sp. zn. 18Cb/168/2016 zo dňa 22. 6. 2017, ktorým tento rozhodol o povinnosti vrátenia uhradeného G-komponentu výrobcovi elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, ktorý tieto platby uhrádzal na základe faktúr distribučnej spoločnosti Stredoslovenská distribučná, a. s.

Krajský súd svojím rozhodnutím potvrdil, že inkasovanie poplatku za prístup do distribučnej sústavy (tzv. G-komponent) bez uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy, predstavuje bezdôvodné obohatenie na strane distribučnej spoločnosti, ktorá je povinná takto inkasované platby vrátiť výrobcovi elektriny.

Rozhodol tak v nadväznosti na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 17/2014 zo dňa 22. 6. 2016 (ďalej aj „Nález Ústavného súdu SR“), podľa ktorého bolo rozhodnuté, že právna úprava platby za prístup do distribučnej sústavy bez uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy je protiústavná, keďže podľa Ústavného súdu SR povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať platbu za prístup do distribučnej sústavy môže vzniknúť len na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy.

Ústavný súd súčasne uviedol, že Úrad pre reguláciu sieťových odvetví SR (ďalej aj „ÚRSO“), ktorý zaviedol povinnosť platiť G-komponent svojou vyhláškou¹, nebol splnomocnený na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým by mohol uložiť povinnosť platiť túto platbu aj v prípade, že výrobcovia elektriny nemajú uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy.

Základným dôvodom, prečo súdy priznali príslušnému výrobcovi elektriny z obnoviteľných zdrojov energie právo na vrátenie G-komponentu, bola skutočnosť, že distribučná spoločnosť nepreukázala, že s výrobcom elektriny mala uzatvorenú samostatnú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy.

Všeobecné súdy pritom dôsledne rozlišovali medzi „prístupom“ do sústavy a „pripojením“ do sústavy, pričom ani okresný, ani krajský súd nepovažovali uzatvorenú zmluvu o pripojení do sústavy za zmluvu o prístupe.

Prístup vs. pripojenie do sústavy

Krajský súd odmietol argumentáciu distribučnej spoločnosti, ktorá zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy považovala aj za zmluvu o prístupe do tejto sústavy, a to z dôvodu, že každá z týchto zmlúv má svoj vlastný a osobitný predmet.

Okresný súd na margo uvedeného uviedol, že kým predmetom zmluvy o pripojení je samotné pripojenie zariadenia výrobcu elektriny do distribučnej sústavy a zabezpečenie potrebnej kapacity v distribučnej sústave, predmetom zmluvy o prístupe je zabezpečenie prístupu do sústavy s cieľom využívať distribučnú sústavu v dohodnutom rozsahu.

Okresný súd pri vymedzení pojmu prístup do distribučnej sústavy vychádzal z vyššie uvedeného Nálezu Ústavného súdu SR, ktorý vymedzuje prístup výrobcu elektriny ako „právo „vpúšťať“ do distribučnej sústavy ním vyrobenú elektrinu na účely jej prenosu k odberateľom, resp. iným účastníkom trhu.“

Podstatou prístupu do sústavy je skutočnosť, že výrobca elektriny si pri uzatvorení zmluvy o prístupe dohodne to, že môže elektrinu vpúšťať, ako

aj to, že táto elektrina bude distribuovaná (prepravená) odberateľom alebo iným účastníkom trhu.

Okresný súd zvýraznil, že **zmluva o prístupe v sebe musí zahŕňať aj dohodu o tom, že vyrobená elektrina má byť distribuovaná (prepravená) do stanoveného miesta.** Zmluva o pripojení do sústavy takúto dohodu neobsahovala, a preto nemohla byť považovaná za zmluvu o prístupe.

Rovnako aj krajský súd uviedol, že zmluvou o prístupe distribučná spoločnosť umožňuje výrobcovi elektriny využívať distribučnú sústavu v dohodnutej kapacite a vyrobenú elektrinu prepraviť konkrétnemu subjektu, resp. odberateľovi. **Zmluvou o pripojení sa však distribučná spoločnosť nezaväzuje prepraviť elektrinu konkrétnemu odberateľovi,** iba zabezpečiť v sústave kapacitu na pripojenie a následne po splnení podmienok pripojiť zariadenie výrobcu k distribučnej sústave.

Na základe uvedeného krajský súd sumarizoval, že zmluva o prístupe a zmluva o pripojení sú dva rôzne zmluvné inštitúty, ktoré sa líšia vzhľadom na ich výslovnú zákonnú definíciu, resp. ich predmet.

Distribučná spoločnosť sa snažila obhájiť opodstatnenosť účtovaného G-komponentu aj s ohľadom na zmluvu o dodávke a distribúcii elektriny, ktorú uzatvorila so spoločnosťou Stredoslovenská energetika a. s., pričom touto zmluvou preukazovala, že sprostredkovane, treťou osobou, zabezpečovala výrobcovi elektriny prístup do distribučnej sústavy.

Krajský súd odmietol uvedený argument z dôvodu, že predmetná zmluva nie je uzatvorená medzi distribučnou spoločnosťou a výrobcou elektriny, ale sa týka tretej strany (spoločnosti Stredoslovenská energetika a. s.), preto nemôže spĺňať definičný znak zmluvy o prístupe.

Spätné účinky Nálezu Ústavného súdu SR o protiústavnosti G-komponentu

Keďže argumentácia okresného súdu vychádza z Nálezu Ústavného súdu o protiústavnosti G-komponentu, avšak platby G-komponentu sa týkali obdobia pred vydaním zmieňovaného Nálezu (išlo o platby G-komponentu v rokoch 2014 a 2015), musel sa krajský súd vysporiadať aj s obranou distribučnej spoločnosti, v zmysle ktorej sa zmieňovaný Nález nemôže

aplikovať na právne vzťahy vzniknuté pred jeho vydaním.

Odvolačný súd túto obranu vyhodnotil ako neopodstatnenú, pričom poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PLZ ÚS 1/06-4 zo dňa 11. 10. 2006, ktorým sa Ústavný súd SR priklonil k názoru, že rozhodnutie Ústavného súdu SR má účinky ex tunc, teda Nález Ústavného súdu SR pôsobí spätne do minulosti na právne vzťahy vzniknuté pred jeho vydaním.

Úprava platieb G-komponentu od 1. 1. 2019

V nadväznosti na vyššie uvedené závery rozhodnutia súdov je potrebné poukázať, že otázku platieb G-komponentu od 1. 1. 2019 nanovo upravila novela zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, v zmysle ktorej sa zmenila definícia pojmu prístup do sústavy, pričom za zmluvy o prístupe sa považujú aj zmluvy uzatvorené medzi distribučnou spoločnosťou a výrobcou elektriny do 31. 12. 2018, ktorých predmetom je umožnenie prístupu výrobcu elektriny do sústavy, **aj keď neobsahujú záväzok prevádzkovateľa sústavy prepraviť príslušné množstvo elektriny.**

Účastníci zmlúv sú povinní uviesť uzatvorené zmluvy do súladu s týmto zákonom do 31. 3. 2019.

Pre výrobcov elektriny, ktorí využívajú prístup do prenosovej alebo distribučnej sústavy a k 1. 1. 2019 nebudú mať uzatvorenú zmluvu v písomnej forme, ktorej predmetom je prístup výrobcu elektriny do sústavy, bude platiť, že títo výrobcovia majú prístup do prenosovej sústavy na základe zmluvy o prístupe a vzťahujú sa na nich primerane práva a povinnosti vyplývajúce z týchto zmlúv.

Účastníci zmlúv sú povinní uviesť uzatvorené zmluvy do súladu s týmto zákonom do 31. 3. 2019.

Mgr. Ján Macej, PhD.
Dvořák Hager & Partners,
advokátska kancelária, s. r. o.

1. Ide o vyhlášku ÚRSO č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov.